

Utbildningsinspektion i Franserudsskolan, förskoleklass och grundskola årskurserna 1–6 samt obligatorisk särskola

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besök Franserudsskolan den 20 september samt den 17 och 19 oktober 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanerna och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Bengtsfors och Franserudsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I skolan intervjuades elever, personal och rektorn samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser. Även and-

ra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Franserudsskolan	Antal elever
Skolbarnsomsorg	105
Förskoleklass	38
Grundskola	258
Obligatorisk särskola	5

Franserudsskolan är kommunens största skola för förskoleklass och årskurserna 1–6. Där finns även obligatorisk särskola med elever i grundsärskola samt träningsskola. Skolan är belägen i centrum av Bengtsfors vilket är centralorten i Bengtsfors kommun. Flera av eleverna åker skolskjuts till skolan. I skolans närhet finns kommunbibliotek, 7–9 skola samt gymnasieskolan. I skolans närhet finns också rika möjligheter till naturupplevelser.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Franserudsskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanerna och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Franserudsskolan präglas av en lugn och trygg miljö. I skolan bedrivs ett målinriktat arbete för att eleverna skall känna sig trygga och flertalet elever är nöjda med klassrumsmiljön. Inspektörerna bedömer att eleverna har tillgång till böcker, skrivmaterial och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning och för att nå de nationella målen. Franserudsskolan har ett väl fungerande kvalitetsarbete där arbetslagen är delaktiga. Lärarna samlar resultat i en klassportfolio. Inspektörerna bedömer att skolan har ett mycket väl fungerande system för kvalitetssäkring. Undervisningslokalerna är ändamålsenligt utformade, och anpassade till verksamheten. I skolan finns bland annat ämnessalar för musik samt naturorienterande ämnen

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan har inte upprättat individuella utvecklingsplaner för alla elever (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Svenska som andraspråk ges som stöd och inte som ett eget ämne (2 kap. 16 § grundskoleförordningen).
- Eleverna får ingen undervisning i ämnet hem- och konsumentkunskap före utgången av årskurs 5 vilket medför att eleverna inte ges möjlighet att nå målen i ämnet i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen, förordning om kursplaner för grundskolan och bilaga 3 till skollagen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör arbeta vidare med att för eleverna förtydliga målen för undervisningen.
- Elevernas inflytande bör utvecklas så att de successivt och i allt större omfattning blir delaktiga och tar ansvar för sitt lärande.
- Skolorna bör utveckla större samverkan mellan förskoleklass och grundskola för att kunna ta vara på de olika pedagogernas kompetenser.
- Undervisningen bör individualiseras ytterligare så att alla elever får utmaningar i sitt lärande.
- Skolan bör utveckla rutiner för att undersöka behovet av studiehandledning på modersmålet.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanerna och de nationella kursplanerna.

Elevernas kunskapsutveckling följs upp på olika sätt exempelvis med hjälp av läsutvecklingsschema, diagnoser och nationella prov. Skolan har uppföljning och bedömning av elevernas kunskapsutveckling i ämnena svenska, engelska, matematik, naturorienterande ämnen, idrott, musik samt slöjd. Resultaten redovisas i skolans kvalitetsredovisning. Resultaten på de nationella proven används som ett led i bedömningen av elevernas måluppfyllelse. I varje klass sammanställs resultaten i en så kallad klassportfolio. Skolans resultat på de nationella ämnesproven i årskurs 5 för år 2005 och 2006 visas i tabellen nedan, där andelen elever som har nått målen i respektive ämne redovisas.

Tabell 1. *Andel elever vid Franserudsskolan som har uppnått målen i de nationella ämnesproven i årskurs 5 åren 2005 och 2006.*

Nationella prov	Svenska	Matematik	Engelska
Läsåret 2004/2005	78 procent	70 procent	73 procent
Läsåret 2005/2006	95 procent	93 procent	95 procent

Källa: Franserudsskolans kvalitetsredovisning

Enligt rektorn är detta två extremår. Under de cirka tio år som proven har genomförts brukar resultaten i Franserudsskolan ligga på cirka 85 procent. Under 2005/2006 har dessutom ett mer målinriktat arbete genomförts för att förbättra resultaten.

I årskurs 5 finns kursplanemålen i svenska, matematik samt engelska uppsatta på väggen i klassrummet, men utifrån de klassrumsobservationer och intervjuer inspektörerna gör är intrycket att eleverna endast i liten omfattning är medvetna om målen i läroplanen och de nationella kursplanerna. Målen är inte tydliggjorda för eleverna i det dagliga arbetet. Under inspektionen ser inte inspektörerna att läroplans- och kursplanemålen används vid planering av olika arbetsområden. I någon klass har målen dock tydliggjorts för eleverna i form av ballonger som de kan kryssa i allteftersom de når målen. I en annan klass är målen för veckans arbete tydliggjorda i veckans planering. I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) anges att skolan skall klargöra för eleverna vilka mål utbildningen har. När undervisningen plan-

neras utifrån de nationella kursplanernas mål att sträva mot, samt mål att uppnå, ökar elevernas möjligheter att bli delaktiga i utbildningen och att förstå vilka kunskaper den skall leda till. Inspektörerna bedömer att elevernas medvetenhet om målen för utbildningen bör vidareutvecklas så att samtliga elever i skolan medvetandegörs om målen för utbildningen.

Flertalet elever är nöjda med klassrumsmiljön och inspektörerna kan konstatera det råder lugn och är god atmosfär på de lektioner inspektörerna besöker. I januari eller februari varje år genomförs en elevenkät i årskurserna 2–6 som mäter klimatet i skolan. Resultatet redovisas i skolans kvalitetsredovisning och visar att Franserudsskolan präglas av en lugn och trygg miljö. 99 procent av eleverna uppger att de trivs och 96 procent av eleverna känner trygghet. De elever inspektörerna intervjuar berättar att de känner sig trygga och att de är bra kamrater i skolan.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skollledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

I skolan bedrivs ett målinriktat arbete för att eleverna skall känna sig trygga. Skolan arbetar aktivt med värdegrundsfrågorna och utvecklar på så sätt en trygg miljö. I Franserudsskolan bedrivs ett förebyggande arbete på olika sätt för att motverka alla former av kränkande behandling. Bland annat har alla elever regelbundet gruppssamtal där de tar upp hur de har det i skolan och där de också ges möjlighet att diskutera olika värdegrundsfrågor. I klasserna finns också elever valda till klasstödjare. Dessa har till uppgift att se det inte lärarna ser i form av mobbning och kränkande behandling, samt vara ett stöd i klassrummet för att få en lugn klassrumsmiljö. Enligt klasstödjarna kan det emellertid vara ”pinnsamt” att vid behov säga till sina klasskamrater.

I skolan finns en handlingsplan mot mobbning. Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Den nya lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall planerade åtgärder redovisas. Planen skall följas upp varje år. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäliga kan krävas för att förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling. Vid inspektionstillfället har skolan en handlingsplan mot mobbning som inte kan anses motsvara en sådan likabehandlingsplan som den nya lagen

kräver. Ett kommungemensamt arbete pågår med att skapa ett underlag till likabehandlingsplan för varje skola. Se vidare kommunrapporten.

Franserudsskolans elevråd sammanträder en gång i månaden och leds av en av lärarna i skolan och ibland av rektor. Inspektörerna vill poängtera vikten av att eleverna ges möjlighet att träna demokratiska arbetsformer genom att exempelvis vara ordförande i elevrådet. Eleverna i elevrådet är stolta över sitt uppdrag. Detta läsår pågår planering av förbättringar av skolgårdsmiljön. Samtliga elever i elevrådet för anteckningar om vilken information de skall ta med till klassrådet. I flera klasser har eleverna regelbundet klassråd men vid inspektionstillfället uppger flera elever att de inte haft klassråd än detta läsår.

I flera klasser i skolan får eleverna en veckoplanering av läraren. Där står vad de skall arbeta med under veckan samt veckans läxor. I andra klasser skriver läraren på tavlan vad de skall arbeta med. Eleverna berättar vid inspektionen att det är läraren som bestämmer vad de skall arbeta med och i huvudsak hur de skall arbeta. Elevernas inflytande i skolan kan således utvecklas till att de i större omfattning blir delaktiga i sitt lärande. Enligt intentionerna i Lpo 94 skall elevernas möjlighet till inflytande utvecklas så att eleverna i högre grad, och efter ålder och mognad, får inflytande över sitt lärande. Undervisningen skall bedrivas så att eleverna, genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen, kan utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar. Inspektörerna bedömer att elevernas inflytande över det egna lärandet bör utvecklas.

Organisation och arbetssätt

Eleverna i Franserudsskolan är organiserade i två förskoleklasser och två klasser i vardera årskurserna 1–6 med integrerade särskoleelever. I skolan finns också en liten grupp träningsskoleelever. Dessa elever samt förskoleklasserna har sin undervisning i en egen lokal i omedelbar närhet till övriga skolan.

Enligt lärarna sker inte mycket samverkan mellan förskoleklasserna och årskurs 1. På så sätt finns det exempelvis inte möjlighet att tillvarata de olika pedagogernas kompetenser. Inspektörerna bedömer att samverkan mellan de olika pedagogerna bör utvecklas för att enligt Lpo 94 berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande.

För att skapa gemenskap i skolan anordnas gemensamma temadagar exempelvis vid FN-dagen. Vid inspektionstillfället övade kören inför framträdande den dagen.

Eleverna i grundsärskolan är till stor del integrerade i sina klasser. Var och en har ett schema där det framgår när de är i klassen och när de får undervisning i mindre grupp eller enskilt. Eleverna i träningsskolan bildar en egen grupp. De arbetar den mesta tiden i sin grupp men deltar i andra aktiviteter när det är möjligt. Ansvariga för grundsärskoleeleverna är en grupp lärare som består av en specialpedagog, en fritidspedagog, en förskollärare samt en lärare för de tidigare åldrarna.

Individanpassning/ stöd

I Franserudsskolan finns ett elevvårdsteam som regelbundet kartlägger behov av stödåtgärder. Stöd ges på olika sätt exempelvis genom samtal. Stödundervisning ges i mindre grupp, enskilt eller inom klassens ram. Teamet poängterar

vikten av att ge stöd i klasserna i ett tidigt skede för att förebygga problem senare. Kommunens psykolog handleder samtliga lärargrupper i skolan.

Inspektörernas intryck är att stor omsorg och stöd ges till elever i behov av särskilda stödåtgärder men för elever som behöver extra utmaningar i sitt arbete finns inte så stora möjligheter. Vid de lektioner inspektörerna besöker arbetar eleverna i de flesta fall med likadana uppgifter och på samma sida i läroboken. För en del elever uppstår väntetider då de väntar på att andra elever skall bli klara med sitt arbete. Veckoplaneringen är densamma för samtliga elever i klassen förutom de elever som får extra stödåtgärder. Eleverna i årskurs 6 berättar att de kan få ansvara för lektioner i idrott och hälsa och rektorn berättar att eleverna i årskurs 6 också får utmaningar genom att ansvara för skolans luciatåg. Inspektörerna bedömer att undervisningen ytterligare kan anpassas till elevernas individuella behov och förutsättningar så att alla elever får utmaningar i sitt lärande.

Behovet studiehandledning på modersmålet är inte kartlagt i skolan och kommunen. Inspektörerna bedömer att skolan saknar rutiner för att undersöka behovet av studiehandledning på modersmålet.

Utvärdering av lärandet/ bedömning

Dokumentation är ett viktigt redskap för att kunna följa elevernas kunskapsutveckling och för att kunna bedöma när stödinsatser behöver sättas in. Dokumentationen är också en viktig förutsättning för den information som skall ges under utvecklingssamtalet. Utvärdering av elevernas lärande sker, enligt lärarna, bland annat i samband med utvecklingssamtalen. Utvecklingssamtalen förbereds av föräldrar och elever genom att de i förväg ges tillfälle att diskutera frågeställningar, som bland annat behandlar elevens skolvardag. I förskoleklassen tar underlaget upp elevens sociala utveckling. Utifrån detta underlag skriver lärarna tillsammans med eleven och föräldern den individuella utvecklingsplanen.

Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan (IUP) för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Planen skall vara ett framåtsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Vid utvecklingssamtalet skall läraren i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Se vidare i Skolverkets Allmänna råd för individuella utvecklingsplaner, SKOLFS 2006:10. Vid inspektionstillfället har ett arbete för att skapa en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev påbörjats och enligt rektorn är en sådan plan i praktiskt bruk under höstterminen 2006. Skolorna i Bengtsfors kommun har enats om en gemensam utformning av den individuella utvecklingsplanen. Vid inspektionstillfället har över hälften av eleverna i Franserudsskolan fått sin plan men alla har ännu inte haft höstens utvecklingssamtal. Inspektörerna bedömer att skolan ännu inte upprättat individuella utvecklingsplaner för samtliga elever.

Kvalitetssäkring/ledning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. skall varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen skall bland annat innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella

målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Skolorna i Bengtsfors kommun har en gemensam mall för kvalitetsredovisning. Franserudsskolan redogör i sin kvalitetsredovisning för år 2005 för måluppfyllelsen samt vilka åtgärder som bör vidtas för att öka denna. Franserudsskolan har ett väl fungerande kvalitetsarbete där arbetslagen är delaktiga. Lärarna samlar resultat i en klassportfolio. Inspektörerna bedömer att skolan har ett mycket väl fungerande system för kvalitetssäkring. Elevernas resultat följs upp i årskurs 9 och utifrån resultaten där analyseras undervisningen. Fritidshemmets kvalitetsarbete redovisas däremot inte. Inspektörerna vill påpeka att det sedan den 15 augusti 2005 finns ett krav på att varje fritidshem årligen skall upprätta en kvalitetsredovisning. Vad avser uppföljning av särskolans elever se vidare kommunrapporten.

I skollag och läroplan framhålls att rektorn skall ha pedagogisk insikt, liksom att rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Franserudsskolans rektor är utbildad lärare och har arbetat som rektor i skolan under flera år. Han har gått den statliga rektorsutbildningen och enligt lärarna är han en ledare som styr den pedagogiska utvecklingen. Personalen uttrycker vidare att han ger dem ett stort förtroende. Inspektörerna bedömer att rektorn är förtrogen med verksamheten och eleverna känner väl till vem som är deras rektor. Varje månad möts all personal gruppvis i ett så kallat Pedagogiskt Forum. Dessa grupper arbetar under minst en termin med ett gemensamt tema såsom "Barn som väcker bekymring", läsåret 2005/2006, och "Bygga värdegrund" hösten 2006. Grupperna är så heterogent sammansatta som möjligt med personal från alla skolformer och yrkeskategorier.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Enligt skolans kvalitetsredovisning har 96 procent av lärarna genomgått pedagogisk utbildning. Ämneslärare finns i idrott, musik, naturorienterande ämnen samt slöjd. Rektorn har gjort en kartläggning av hur stor del av undervisningen som bedrivs av lärare i ämnen de inte är utbildade för. Undervisningen i de flesta ämnen är väl tillgodosedd när det gäller behöriga lärare förutom i matematik där rektorn bedömer att det finns ett behov av kompetensutveckling. År 2006 är lärartätheten vid Franserudsskolan 7,47 lärare per 100 elever, enligt rektorn.

Cirka 15 elever får undervisning i svenska som andraspråk. Undervisningen ges huvudsakligen som stöd till ämnet svenska och inte som eget ämne. Inspektörerna bedömer att svenska som andraspråk ges som stöd och inte som ett eget ämne.

Behovet av modersmålsundervisning är inte kartlagt i skolan och kommunen. Inspektörerna bedömer att skolan och kommunen saknar rutiner för att undersöka behovet av modersmålsundervisning. Detta kan innebära att en elev som har rätt till modersmålsundervisning och önskar det inte får sådan undervisning. Se vidare kommunrapporten.

I kommunens timplan finns ej tid avsatt för hem- och konsumentkunskap i årskurs 5. Eleverna i Franserudsskolan har inte undervisning i hem- och konsumentkunskap och ges således inte möjlighet att nå målen för ämnet före utgången av årskurs 5.

Inspektörerna bedömer att eleverna har tillgång till böcker, skrivmaterial och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning och för att nå de nationella målen.

Undervisningslokalerna är ändamålsenligt utformade och anpassade till verksamheten. I skolan finns bland annat ämnessalar för musik samt naturorienterande ämnen. Däremot saknas grupprum i anslutning till klassrummen. Korridorerna är emellertid möblerade och ger möjlighet till arbete i mindre grupper.

Skolgården består till stor del av asfaltsplaner. Det framkommer vid samtal med elever och föräldrar att de inte är nöjda med skolgårdsmiljön. Rektorn berättar att utemiljön kommer att förbättras då ett arbete pågår med att ta bort ett par byggnader och på så sätt utvidga skolgården och samtidigt göra den mer omväxlande.

De barn som är i behov av fritidshemsplats får det i skolans fritidshem upp till och med 12 års ålder. Eleverna säger att det är roligt att vara på fritids och att där finns mycket att göra.

På skolans webbsida kan föräldrar och allmänhet få god information om skolan.

Datum	Ort
2007-02-27	Göteborg

Eva Wallentin

Mats Aronsson